SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК
Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVIII. No. 51. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, MARCH 16, 1991 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 16-го БЕРЕЗНЯ 1991 Ч. 51. РІК XCVIII.

ІЄРАРХИ В УКРАЇНІ ЗАКЛИКАЮТЬ ГОЛОСУВАТИ ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ

Київ-Львів. — Із цих двох осередків українського життя вийшли окремі звернення ієрархів Української Автокефальної Православної і Української Греко-Католицької Церков до українського народу у справі референдуму, що має відбутися в неділю, 17-го березня ц.р.

В обох зверненнях підписані Владики підкреслюють важливість того голосування для України, уважаючи, що ним буде вирішуватися доля України. Вони моллять Всевишнього, щоб задекларований 16-го липня 1990 року суверенітет став дійсністю і закликають, щоб усі громадяни України, голосували 17-го березня за незалежну суверенну Українську державу, і тим дали знати, що українці, як і інші народи, мають право на свою державу і висловлення своєї свобідної волі.

Звернення УАПЦ підписане Митрополитом Львівським і Галицьким Іоаном трьома архиєпископами — Тернопільсько-Бучацьким, Івано-Франківським і Коломийським та Київським і чотирьома єпископами, було виготовлене під час конференції єпископів та духовенства УАПЦ, що відбулася у Львові 26-го лютого.

Звернення УГКЦ виготовив Містоблюститель і правлячий Архиєрей Києво-Галицької Митрополії Володимир Стернюк у Львові, заступник Патріярха Української Греко-Католицької Церкви Мирослава Івана Любачівського.

Архиєпископ В. Стернюк підкреслює, що важливим є щоб нікого не бракувало у цьому голосуванні, а відносно зв'язків з іншими вільними народами — „на це прийде час, коли наша держава буде вільною, бо тільки вільна держава має право єднатися з усіма свобідними народами світу".

Л. КРАВЧУК ВИСТУПИВ НА ТЕЛЕВІЗІЇ

Київ (УНІАР). — Республіканська телевізія 12-го березня майже всю вечірню програму присвятила питанням майбутнього референдуму, що відбудеться 17-го березня. Перед телеглядачами виступив голова Верховної Ради УССР Леонід Кравчук, який заявив, що участь двох представників від Верховної Ради і одного від уряду України у розробленні проєкту союзного договору не можна розцінювати як участь усієї Верховної Ради.

Текст проєкту, що його запропонував центр, постатейно розглядатимуть на пленарному засіданні українського парляменту. Зі змісту виступу голови Верховної Ради України виходить, що офіційний Київ звертає увагу на ряд значних недоліків проєкту. Як підкреслив Л. Кравчук, висловитись за союз можна лише після ознайомлення з його оновленим змістом. Іншими словами, голова українського парляменту дав республіканській авдиторії зрозуміти, що нинішнє керівництво України обережно ставиться до пропозиції центру і, не має наміру купувати „кота в мішку".

Л. Кравчук також повідомив, що в Україну 13-го березня з офіційною візитою прибуває президент Турецької республіки Тургут Озад. Скільки днів триватиме його візита не сказано. Політичні коментатори вважають, що турецький лідер особливо зацікавлений в обговоренні створення Чорноморської економічної зони.

В той самий день, 13-го березня, з Криму на теплоході „Міхаіл Собінов" до Туреччини відплила офіційна делегація на чолі з працівниками Кримського виконавчого комітету Віктором Максимовим. Представники незалежних громадських організацій вважають, що делегацію комуністи вислали для налагодження торгівлі за плечима в народу.

В. Максимов у роки застою займав пост голови Симферопільського міськвиконкому і був знятий та притягнений до відповідальности за хабарництво в особливо великих розмірах. Кримінальну справу припинили за вказівкою згори.

ПРОФСПІЛКИ ВУГЛЕКОПІВ ВИМАГАЮТЬ РЕЗИҐНАЦІЇ М. ҐОРБАЧОВА

Москва. — Пресове агентство Ройтерса інформує, що дві найбільші профспілки копальняних робітників заповіли поширення страйку, якщо уряд не сповнить вимог вуглекопів, зокрема не підвищить платні, не поліпшить соціяльних умовин і опіки. Вуглекопи також домагаються резиґнації з посту президента Михаїла Ґорбачова, який на їхню думку вже не здібний більше продовжувати процесу перебудови і демократизації в СССР. Як відомо, у подібному тоні і змислі говорив недавно голова Верховної Ради Російської федерації Борис Єльцин, голос якого намагаються заглушити всякими способами комуністичні засоби масової інформації і пропаганди.

Кілька днів перед голосним референдумом, який має відбутися в неділю, 17-го березня, страйки копальняних робітників поширюються і вже тепер охоплюють кілька регіонів України. „Я думаю, що після останнього заклику, багато інших шахт прилучиться до страйку", — заявив Андрій Сливка, представник страйкового комітету в Донецьку. Він заявив, що 67 шахт з усіх 254 в Донбаському регіоні, вийшли тепер на страйк, але ситуація міняється в користь страйкуючих з кожною годиною. Приблизно 93 копальні страйкують в цілому Совєтському Союзі.

Українські шахтарі проголосили страйк після того, як кремлівські керівники не відгукнулись на їхні вимоги, одною з яких є домагання про підвищення платні на 150 відсотків з огляду на подорожчання товарів на ринку і загальне погіршення економічного стану.

Донбаські копальні вугілля стоять на другому місці по величині і видобуванні вугілля після сибірських, вуглекопи яких також вийшли на страйк. Совєтське пресове агентство ТАСС повідомило, що ситуація в сибірському Кузбасі погіршується. Речник незалежної профспілки вуглекопів заявив в Москві, що розпочались також страйки в Тулі, в центрі Російської федерації. На підставі українського радіо страйки всіх вуглекопів в Червонограді розпочалися в понеділок, 11-го березня.

Страйки вже пошкодили сталевій індустрії і союзний уряд перестеріг робітників, що вони можуть причинитись до вскрайового економічного хаосу. Робітники на залізниці закликають вуглекопів відновити працю, бо їхня відсутність на праці відбивається некорисно на інших ділянках економіки, зокрема транспорті. Страйки вуглекопів у 1989 році були припинені брехливими і нереальними обіцянками уряду президента-диктатора Михаїла Ґорбачова, який не виповнив навіть маленької частини з тих обіцянок і, як кажуть спостерігачі, тим самим спровокував чергові страйки, які тепер мають ще й політичне забарвлення, бо робітництво вимагає його уступлення і протесту проти союзного договору.

Ю. Прокоф'єв передбачає успіх референдуму

Москва. — Перший секретар Московського міського комітету КПСС Юрій Прокоф'єв передбачив, що в референдумі 17-го березня приблизно 70 відсотків учасників висловиться за формулювання про збереження в цілості Союзу, запропоноване Михаїлом Ґорбачовим.

За словами Ю. Прокоф'єва, якщо більшість висловиться проти, що є малоймовірним, країну очікує неминуча дезінтеграція і громадянська війна.

Голосування буде проводитися окремо по республіках. Шість республік уже наперед оголосили про бойкот референдуму.

Прокоф'єв підтвердив, що голосування не приведе до якихось законодавчих рішень і може розглядатися як опитування громадської думки, однак негативна відповідь на поставлене запитання може привести до несподіваних і навіть небезпечних наслідків. Перший секретар передбачає, що розпад Союзу приведе до катаклізмів всесвітнього значення, явно бажаючи догодити цією фразою західній громадській думці і досить могутній політичній групі у ЗСА, яка продовжує вважати, що Ґорбачов — менше з усіх можливих нещасть комунізму.

Прокоф'єв нарікав на те, що справа про референдум перетворюється в політичну боротьбу між Михаїлом Ґорбачовим і Борисом Єльциним. „Справа ні в одному, ні в другому, — сказав Прокоф'єв з невластивою раніше партійним діячам його ранґи 'відвертістю'. — Справа в долі нашої країни".

У суботу, 16-го березня, напередодні референдуму, Ґорбачов звернеться через телевізію до совєтського народу. Б. Єльцин, в свою чергу, вимагає, щоб у п'ятницю йому також надали 40 хвилин етерного часу.

„Якщо мені відмовлять, — сказав Єльцин, — я розціню це як чергове затискування колись проголошеної в нашій країні гласности... Я все одно вийду в етер, хоч на це треба буде більше часу і буде складніше".

Президент Російської Федерації заявив, що громадянська війна в СССР малоймовірна, бо в країні не залишилося антагоністичних соціяльних груп. Робітники, за його словами, не стануть воювати з селянами, а армія не вживе зброї проти народу.

ПРЕЗИДЕНТ ДЖ. БУШ ПРОДОВЖУЄ ЗУСТРІЧІ З ГОЛОВАМИ КОАЛІЦІЙНИХ ДЕРЖАВ

Троіс-Ілетс, Мартінік. — Президент З'єднаних Стейтів Америки Джордж Буш продовжує зустрічатися з головами коаліційних держав, які брали участь у війні проти Іраку за визволення Кувайту і припинення загрози зі сторони мілітарної сили іракського президента-диктатора Саддама Гуссейна.

Після зустрічі з канадським прем'єр-міністром Браєном Малруні в Оттаві, де він (Буш) ще раз перестеріг С. Гуссейна і його режим перед авантурницькими акціями, тим разом проти власного народу і вживання танків проти повстанців та повітряних кораблів-гелікоптерів для зламання їхнього спротиву. Альянти вважають, що поява гелікоптерів у повітряному просторі над Іраком є загрозливе явище, яке ставить під загрозу стаціонованих в Іраку, Кувайті і Савдійській Арабії військові частини коаліції і протирічить підписаному договорові між головним командуванням іракської і альянтської армій.

Очевидно, прем'єр-міністер Канади повністю погодився зі становищем Дж. Буша і підписав спільний комунікат у якому закликається режим Гуссейна до припинення внутрішньої війни, а альянтів до солідарного виступу на міжнародних форумах.

В четвер, 14-го березня президент Дж. Буш зустрінувся на полудневих островах Мартінік з президентом Франції Франсуа Міттераном. Поінформовані особи кажуть, що обидва президенти погодилися у принципі, що існує гостра потреба встановлення миру на Близькому Сході, який можна осягнути шляхом дипломатичних переговорів між зацікавленими сторонами. У зв'язку з цим на Близькому Сході побував недавно державний секретар ЗСА Джеймс Бейкер, який, після короткого побуту в Москві і його зустрічей з міністром закордонних справ СССР Александром Безсмертних та президентом Михаїлом Ґорбачовим, інформуватиме президента Дж. Буша про свою поїздку і висліди переведених ним переговорів.

Президент Ф. Міттеран, як завжди, має свою власну думку, свій власний плян замирення на Близькому Сході. Під час переговорів заіснували різниці в поглядах між Дж. Бушем і Ф. Міттераном чи Палестинська Визвольна Організація повинна бути рівноправним партнером у переговорах і чи таку пропозицію прийме до уваги уряд Ізраїля, який погодиться на евентуальні переговори з палестинцями і їхніми представниками на окупованих землях — західньому березі ріки Йордан і смузі Гази, але ніколи не сяде за один стіл з представниками ПВО і Ясіром Арафатом. Дж. Буш, наприклад, категорично відкинув пропозицію про безпосередні переговори ЗСА і ПВО і вважає таку ідею нереальною і шкідливою для безпеки миру на Близькому Сході. Більш реальним підходом він вважає безпосередні переговори між поодинокими арабськими країнами й Ізраїлем, які можуть, з допомогою Єгипту, Сирії, Йорданії й евентуально інших країн, довести до конкретних вислідів. Міттеран натомість настоює, що тільки палестинці між собою можуть визначити своє представництво для переговорів, без втручання ЗСА чи будь-якої іншої країни.

Зустрічі президента Дж. Буша з керівниками коаліційних держав будуть продовжуватися в майбутньому. Вже плянується його поїздка на Близький Схід, а в дальшому до Европи.

Відбулася пресова конференція НРУ

Київ (УНІАР). — Тут в середу, 13-го березня, у приміщенні Спілки Письменників України відбулася чергова пресова конференція Народного Руху України, у якій взяли участь представники більшости незалежних громадських об'єднань, спілок, політичних організацій. Лідери партій і угрупувань повідомили про своє ставлення до запитань, що виноситься на всесоюзний референдум, республіканське опитування та опитування трьох областей Галичини.

З усіх запрошених на пресову конференцію не з'явилися лише представники Компартії України, а з присутніх на пресконференції лише представники комсомолу закликали дати позитивну відповідь на запитання всесоюзного бюлетеня.

Пресова конференція продемонструвала неоднозначне ставлення до питань референдуму з боку різних політичних організацій.

Як відомо, галичани 17-го березня відповідатимуть на запитання відразу трьох бюлетенів: загальносоюзного, республіканського та обласного (останнє рішення ухвалила Галицька Асамблея або спільна нарада Львівської, Івано-Франківської та Тернопільської Обласних Рад). Координаційна рада політичних партій Тернопільщини ухвалила відповісти „так" лише на запитання реґіонального бюлетеня.

Політична Рада Руху Івано-Франківщини 13-го березня оприлюднила звернення, у якому закликає краян під час референдуму викреслити в союзному бюлетені слово „Да" і залишити слово „Нєт"; у галицькому бюлетені викреслити слово „Ні" і залишити слово „Так"; у республіканському бюлетені на запитання „Чи згідні ви з тим, що Україна має бути у складі Союзу Совєтських Суверенних Держав на засадах декларації про державний суверенітет України?" пропонується відповісти „Так" або „Ні". Щоправда, багато хто схиляється до думки, що і в республіканському бюлетені треба відповісти „Ні", оскільки в ньому йдеться про збереження союзу тільки в завуальованій формі.

На Волині організації Руху Володимир-Волинського, Ковельського, Камінь-Каширського та Горохівського районів закликають населення відповісти „Ні" на запитання як у всесоюзному, так і в республіканському бюлетенях. Інша частина організацій Руху на Волині закликає дати позитивну відповідь на запитання республіканського бюлетеня.

У СВІТІ

ДЕРЖАВНІ ОРГАНИ БЕЗПЕКИ Швеції знову заарештували 43-річного Кристера Петтерссона, якого свого часу поліція підозрівала у вбивстві прем'єр-міністра Ольофа Пальме в 1986 році. Петтерссона нібито заарештували з іншої причини, але поінформовані особи кажуть, що прокуратура Швеції отримала додаткові обтяжуючі його документи, пов'язані з вбивством Пальме. Цього разу випадок трапився в горільчаному магазині. Невідомий осібняк підійшов до Петтерссона і просив його докласти кілька центів до його закупу. Петтерссон відрухово витягнув ніж і кинувся на свою жертву. До осіб, які хотіли оборонити жертву він закричав: „я всіх вас переріжу". Після цього прибула поліція і обеззброїла напасника. Покищо не відомо чи проти нього будуть висунені інші обвинувачення.

СОВЄТСЬКИЙ СОЮЗ є на грані енергетичної кризи з двох причин: погрози робітників затруднених в оливній індустрії, які кажуть, що вийдуть незабаром на страйк і долучаться до страйкуючих вуглекопів, і браку видобутку оливи з причини перестарілої технології. Представники Тюменських шахт заявили президентові Михаїлові Ґорбачову, що на їх думку рівень видобутку оливи ще більше зменшиться в наступному році з причини браку відповідних апаратів, зменшення дотацій уряду для оливної індустрії, невідповідного забезпечення робітників тощо. „Через один, або два роки нам прийдеться купувати нафту за кордоном", — заявляють у зверненні до Ґорачова тюменські робітники.

БРИТАНСЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ журнал „Джейнс" повідомив, що Совєтський Союз ховає за Уралом понад 10,000 танків, 4,000 панцерних возів, 20,000 артилерійських систем та багато іншої зброї, яка, згідно з договором про зменшення звичайної зброї, повинна бути знищена. Автор статті в журналі „Джейнс", покликаючись на інформацію керівника військової розвідки ЗСА ген. Гері Сойстера пише, що у випадку війни, СССР може скоро розкидати заховану зброю і військовий виряд по багатьох військових гарнізонах і тим самим здеорієнтувати західних партнерів з Північно-Атлантійського Оборонного Союзу (НАТО), який підписав з ними договір про часткове роззброєння. Пол Бівер, автор статті, каже, що СССР робить всі можливі заходи, щоб захоронити арсенали своєї зброї, зокрема танків і артилерійських систем. Москва визнає на зовні договір для пропагандивних цілей, але не для послаблення своєї мілітарної сили, сказав П. Бівер.

У ВЕЛИКОБРИТАНІЇ НА далекобіжній дорозі поблизу місцевости Гангерфорд, 110 кілометрів від Лондону, трапилася найбільша в історії Англії автомобільна катастрофа: зударились 45 пасажирських автомобілів і вантажників. В результаті трагічного випадку загинуло 13 осіб і 25 були поранені. Поліційні чинники заявили, що на щастя вдалося врятувати багато пасажирів з горіючих автомобілів. Міністерство шляхів зарядило слідство у справі цього трагічного випадку.

В ІНТЕРВ'Ю ДЛЯ кореспондента газети „Лє Монд" міністер закордонних справ Франції Ролан Дюма висловив побоювання, що ізраїльсько-палестинський конфікт може набрати загрозливих форм, якщо в найближчому часі зацікавлені держави не полагодять цієї справи. На думку французького міністра конфлікт може в скорому часі перетворитися на міжнародну проблему. Його думку поділяє чимало західних політиків, в тому числі американських. Газета пригадує, що Дюма щойно повернувся зі своєї поїздки до Совєтського Союзу і З'єднаних Стейтів Америки, де він зустрічався з президентом Михаїлом Ґорбачовим і Джорджем Бушем.

ПРЕДСТАВНИК ГОЛОВНОЇ опозиційної до режиму в Ірані політичної партії „Народні муджагідин" заявив британському кореспондентові, що регулярні частини іранської армії силою вдерлися на територію Іраку, щоби допомогти тим силам, які ведуть боротьбу проти вірних Саддамові Гуссейнові військ і домагаються його уступлення. В заяві говориться, що війська муджагідів є найбільшою загрозою для так званої республіканської ґвардії. Президент Ірану Гашемі Рафсаджані заявив кореспондентам, що не зважаючи на те, що він закликав Гуссейна схилитись перед волею народу і уступити зі свого посту, Іран не висилає і не вишле в майбутньому військових частин для допомоги повстанцям.

В АМЕРИЦІ

НАЙБІЛЬША ПОВІТРЯНА ЛІНІЯ в ЗСА, Амерікен, що її в країні уважають найбільше впливовою на будь-які зміни у приватній летунській індустрії, у середу, 13-го березня, започаткувала цілий ряд знижкових полетів у надії, що це притягне пасажирів, які припинили свої полети літаками через воєнні події в околицях Перської затоки та через економічний спад в Америці. Обнизивши ціни на деяких шляхах своїх летів ця компанія зразу підвищила ціни на інших шляхах, щоб не понести грошевих втрат. Все ж таки зниження деяких квитків дає можливість вибору, зокрема тоді, як привернено знесену тому два роки можливість купувати по зниженій ціні квитки 30 днів перед заплянованою подорожжю.

ДЕСЯТЬ РОКІВ ТОМУ, ЯК країна переходила економічну кризу, північнозахідні стейти ЗСА були найбільш загрожені. Там безробіття сягало до 15 відсотків і люди масово виїздили, шукаючи кращої долі в інших частинах країни. Тепер ситуація цілковито змінилася: тоді, коли ціла країна бориться з новим економічним спадом, то у північнозахідних стейтах Вашінґтоні, Ореґоні і Айдаго економіка процвітає. Економісти передбачають, що цей економічний розквіт у тих околицях триватиме довшу хвилю, принаймнеше до кінця 90-их років.

ХОЧА ТЕПЕРІШНІЙ ГУБЕРНАТОР Луїзіяни Бадді Ромер, колишній демократ, кілька днів тому перейшов до Республіканської партії щоби зберегти свою політичну кар'єру в надходячих виборах він мабуть буде мати важку боротьбу, як цього сподівався. Одним з його суперників є Дейвид Дюк, колишній провідник Ку Клакс Клену, по партійній приналежності республіканець, від якого себе відмежовують всі республіканці, саме через його колишні співпрацювання з вище згаданою організацією. Д. Дюк ігноруючи всі заходи його ворогів, минулої середи зголосив свою кандидатуру на пост губернатора Луїзіяни.

ПРЕЗИДЕНТ ДЖОРДЖ БУШ має в пляні відвідати Близький Схід щоби підкреслити нові взаємоспілкування з арабськими союзниками та вплинути на започаткування розмов про арабсько-ізраїльський конфлікт. Речник Білого Дому Марлин Фицвотер заявив, що подорож відбудеться „скорше, як пізніше". Хоча конкретної дати не встановлено, то урядовці уважають, що вона може відбутися вже в другій половині квітня.

УРЯД ЗСА ДОЗВОЛЯЄ вже допоміжному персоналові та родинам дипломатів повертатися до багатьох країн Близького Сходу, після відкликання їх у наслідок війни в околицях Перської затоки. Державний департамент подав наступні місцевості та країни, куди можуть повертатися раніше відкликані особи: Джідда та Ріяд у Савдійській Арабії, Кватар, Об'єднані Арабські Емірати та Ізраїль. Поза околицями Близького Сходу дозволено повернутися до Індії та Банґлядешу. У цьому ж повідомленні Державного департаменту говориться і про те, що американські громадяни, подорожуючи в країнах Близького Сходу, повинні дальше вистерігатися всяких демонстрацій та публічних виступів, не зважаючи на те, що наставлення до американців не є вже таким ворожим і погрози тероризму теж змаліли.

„Дивімся з оптимізмом не тільки вперед, а й у своє минуле!"

Джерзі Сити, Н.Дж. (О. Кузьмович). — Віталій Дончик, доктор філологічних наук, який приходить до нашої редакції в товаристві проф. Івана Фізера, такими словами розпочав своє слово в часі 2-их Всеукраїнських зборів Народного Руху України в Києві ще у жовтні 1990 року.

Тепер він тут, як гість-викладач української літератури в університеті Ратґерс, де буде перебувати аж до квітня. Він зі своїми студентами розглядає творчість Олеся Гончара і Ліни Костенко як представників сучасної української літератури і радий, що має таку нагоду, хоча слухачів лише семеро. Але він має також нагоду на різні цікаві зустрічі серед американського наукового світу і серед української громади, де вже дав численні доповіді на літературні та політичні теми.

Д-р Віталій Дончик в редакції „Свободи" після інтерв'ю

Бо наш гість, хоча є завідуючим відділом сучасної української літератури в Академії Наук України в Києві і редактором журналу „Слово і Час", наукового журналу із понад 7,000 тиражем, віднедавно є одним із основоположників Руху і поруч Юрія Бадзя і Дмитра Павличка провідником Демократичної Партії України. В. Дончик теж не без гордости стверджує, що він очолював комісію, яка мала на цілі уложити статут Руху і програму ДПУ.

— Ви, літературознавець по званні, вияснiть нам чому саме письменники і літературознавці відіграють тепер передову ролю у політичному житті України?

— Бачите на це склалося багато причин. Але головна та, що людина в добі застою не могла себе ніяк проявити. І в першу чергу не могли себе проявити саме письменники. Вони були невдоволені браком вживання української мови, неможливістю висловити свобідно свої погляди і, здається, були першими, що підхопили кличі переміни і свободи вислову. Але не думайте, що політична українська активність залишилася лише в руках письменників. Також фахівці математично-фізичні були від початку при творенні Руху, а ми старалися пильно, щоб були заступлені також інші професії. А сьогодні політична акція українців охопила вже цілий нарід без уваги на професії.

— Отже думаєте, що наші письменники та літературознавці могли б вже повернутися до своєї важливої праці? Бо хіба не заперечите, що поруч із політичними мітинґами література є не менше потрібна для розцвіту свободи нації.

— І так і ні. Ось недавно, бо останньою осінню, відбулися другі збори Руху, прийшлося знову редаґувати різні правильники, документи, наша партія зросла на силах і її очолив Юрій Бадзьо — сам не письменник, а історик. А до проводу увійшли не тільки письменники, але такі особи, як Юрій Цеков — дослідник гумору Іван Ющук з Това-

(Закінчення на стор. 3)

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашінгтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс)

Subscription 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

У СССР не вільно бути багатим

На цьому місці була вже мова про те, що серед десятка декретів Горбачова був декрет про права КҐБ в ділянці економіки. КҐБ дістало право, чи обов'язок, переводити обшуки в усіх торговельних і бизнесових підприємствах, контролювати книги і таким чином „боротися" проти економічних „саботажистів" і проти чорного ринку. Це перший у світі курйоз, що уряд якоїсь держави притягає політичну поліцію до боротьби проти економічної кризи. У „Н. Й. Таймсі"з 5-го березня ц. р. появився прецікавий допис під заголовком: „Погане багатство мільйонера — чому воно кличе КҐБ?" Це історія 40-літнього Артема Тарасова, родом начебто росіянина, який „не мав щастя в подружжі, але мав щастя в бизнесі". Маючи високі технічні студії, А. Тарасов використав дозвіл на заснування торговельних кооператив і заснував таку кооперативу „Техніка", з метою спроваджувати із Заходу технічні винаходи. Йому пощастило нав'язати багато зв'язків з західнім промисловоторговельним світом і він перезвав свою кооперативу на „Істок". Почав шукати предметів у Совєтському Союзі, що надавалися б на експорт, і шукати на Заході відборців за тверду валюту. В одному й другому йому пощастило і став він, як на совєтські відносини — мільйонером.

Але тут почався клопіт. Він, щоправда, усе робив леґально через Міністерство закордонної торгівлі,й грошові зиски пькував у державному банку, у Відділі закордонної торгівлі. Але ось домівку його підприємства почали раз-у-раз відвідувати аґенти КҐБ, нишпорити й контролювати книги. Ввесь капітал, здепонований у державному банку, влада заморозила. Він розповів західнім кореспондентам, що забезпечувався у своїх торговельних трансакціях притяганням на „тихого спільника" достойників з Комуністичної партії. Можна сподіватися, що ті „тихі спільники" тепер будуть оберігати Артема Тарасова.

Але Артем Тарасов страшенно розчарований і обурений. Він уважав кілька років тому Михаїла Горбачова героєм і „власними руками будував би йому пам'ятник", тепер ґрунтовно розчарувався, бо теж дізнався і проголосив, що Горбачов зробив з Японією секретну умову, що за ціну 500 більйонів долярів продасть Японії Курильські острови, які становлять неначе природний міст між островами Японії. Горбачов загрозив Артемові Тарасову, що його арештує і судитиме за „наклеп". Тарасов бориться, що його ревеляція була логічною, бо Горбачов обурюється на голоси критики на адресу повороту Горбачова направо і що тому Горбачов шукає підтримки від Японії: видно це по великій кількості японців, які напливають до Москви в останньому часі.

Це тільки найкоротший зміст цієї американської статті із світлиною Артема Тарасова, — це ще один причинок до з'ясування відносин в імперії, які цілком диковинні, незрозумілі для громадян західнього демократичного світу. Тарасов пояснює, що перед проголошенням гасла „перестройки" в Совєтському Союзі карали, як за кримінальний злочин, власника чужої валюти. По нинішній день совєтські люди в державному апараті не вміють розрізняти, де леґальна приватна ініціятива, торгівля і чесний заробіток — зиск, а де є „економічний саботаж". Тому так важко великим західнім компаніям і корпораціям засновувати в СССР свої філії, і тому заповідженийперехід совєтської економічної системи з контрольованої на вільний ринок все ще тупцює на місці. Найбільше лихо в тому, що у СССР у життєвій практиці все ще панує комунізм і що диктатор Михаїл Горбачов, який хоч уневажнив доктрину Брежнєва (про право Москви військом скрізь у світі „рятувати" загрожений комунізм, — цю ж доктрину зберіг все ж єдині імперії. Теперішній хаос в імперії за всіма познаками триватиме довго — на велике горе тамошніх народів.

ІЗ СОВЄТСЬКОЮ „СУВЕРЕННІСТЮ" виходять вже жарти. Газета „Ізвєстія" повідомила, що члени сільської ради с. Даніловка поставили питання про вихід із Волочевського колгоспу і проголошення свого „суверенітету". Між прихильниками „суверенности" були в більшості ветерани, які згадували, що Даніловка була колись процвітаючим колгоспом і вони не дозволять, щоб інші бідніші колгоспи знущалися над ним. „Суверенники", переважно старожили, пригадали кореспондентам, що в 1937 році в Даніловському колгоспі переважно працювали жиди з Америки й еміґранти з Арґентини, ЗСА і Канади, які, як відомо, виконували там невільничу працю.

Микола Руденко

ЧЕКАННЯ

Земля, на якій я сьогодні живу, люди, які мене оточують, все нині перебуває в чеканні. Навіть дерева, довкола яких осідають замети, бо вже по київських вулицях побігли струмки. Хочеться вірити, що то вже струмки весняні, та коли казати про чекання суспільних звершень, то нам доведеться уточнити: совєтські люди стомилися чекати весни. Більшість із них перебуває в чеканні чогось непевного, мабуть, некращого. Так, скажімо тоді, коли пишуться ці рядки, чекання зосереджене довкола двох суспільних подій.

Перша з них — всенародний референдум, який мусить відповісти на питання: бути Совєтському Союзові чи не бути?

Референдум відбудеться 17-го березня. Отож від Балтики до Тихого океану люди різних націй і народностей ламають голови, як відповісти на питання, в котрому відразу кілька питань. Кремлівські мудрагелі питання про долю Совєтського Союзу поставили в такий спосіб, щоб у тебе не було змоги відповісти „ні". Багато совєтських людей за Союз, але ж не за такий, яким він був упродовж семи десятиліть. По суті, Московська імперія тільки називала себе Союзом, але ж ніколи ним не була. Насправді ж вона була таким страхітливим чудовиськом, якого не знала історія.

В самому слові „союз" нічого недоброго нема. По суті, то є спільність держав, котрі називають себе республіками. У більшости совєтських громадян напрошується відповідь — „так". Та чи можна це „так" висловити, коли вслід за словом „союз", з'являється слово „федерація". Адже ж федерація в жодному разі бути Союзом не може, та ще Союзом суверенних держав. Якщо держава й була колись суверенною, то, вступивши у федерацію, вона свою суверенність втрачає, передаючи всі свої державні повноваження центрові. Такою є федерація взагалі за своєю логічною суттю. Отож бачити Совєтський Союз як федерацію, котра складається із суверенних республік, — це є безпросвітній нонсенс. У нас немає підстав гадати, що горбачовські попліччники, котрі розробляли зміст бюлетеня для референдуму, не розуміють різниці поміж федерацією та конфедерацією. Отже, йдеться про цілком свідоме змішування понять, котре має стати пасткою для цілих народів.

Треба віддати належне Голові Верховної Ради України Леонідові Кравчуку, він доволі твердо повстав проти кремлівського словоблудства. Якщо політика — це є мистецтво можливого, то слід погодитись, що Кравчук доволі точно намацав межі політичної реальности. На відміну від західніх областей, де національна свідомість дозволяє проголосити вимогу цілковитої державної самостійности, східні області України до виходу зі складу Союзу покищо не готові. Мабуть, читачі „Свободи" пригадують, що я давно вбачаю політичну реальність саме в конфедерації, тобто у вільній співдружності республік як суверенних держав.

Саме так сьогодні й формується Союз наперекір центрові: Росія, Україна, Білорусія, Казахстан вже, по суті, об'єдналися в конфедерацію. І саме вона, конфедеративна співдружність республік,позбавила Горбачова, Язова та десятки інших кремлівських державників сну і спокою. Вони раптом відчули, як з-під їхніх ніг вислизає земля. Враження таке, що Горбачов — це відчув якось несподівано, ніби прокинувшись від летаргічного сну. Його демократизм, як вітром здуло. Подумати тільки — Президент без держави! Та це ж, зрештою, не більше ніж комендант Кремля. І ось людина, котра пояснювала нам, що вісімнадцять мільйонів державних чиновників спустошили Совєтський Союз, — ця сама людина безсоромно перейшла на бік зажерливої імперської сарани.

Не треба бути великим грамотієм, аби зрозуміти, що саме центральна державна вертикаль породила бюрократичну драбину, по сходинках якої деруться до самісінької гори мільйони ненаситних ротів. Вони нічого не здатні дати народам Совєтського Союзу, бо й самі нічогісінько не мають. Вони здатні лише відбирати силою все те, що виробляють робітники й колгоспники. Та коли Україна і Росія уклали договір про економічне й політичне співробітництво, раптом з'ясувалося: московські чиновницький армії тут взагалі нічого робити. Отже, мільярди карбованців і мільйони тонн зерна можуть залишитися вдома — в Україні, аби їх споживало населення. Це просто й зрозуміло, як день і ніч.

Завжди виснажувала народи Москва, як центр імперії. Досить піти повз неї, скажімо, з Мінська просто до Києва, або з Києва до Алма-Ати, і страшна державницька потвора почне задихатися, а народи розігнуть спини й гордо підіймуть голови, аби побачити над собою світле, чисте небо, посеред якого стоїть не імператор, а Господь Бог. Я гадаю, Горбачова і його команду налякала не втрата Прибалтики, Молдавії, Грузії, Вірменії тощо, їх налякала саме конфедеративна діяльність найбільших республік, котрі обіцяють центрові всього лише п'ятнадцять відсотків із власних бюджетів. І це вже навіть не віддалене майбутнє, а день сьогоднішній. Мабуть, саме тоді прокинувся Горбачов від „демократичної" летар-

(Закінчення на стор. 3)

Михайло Кучер

ДЕМОКРАТІЯ І ВІЙНА

Як це завжди трапляється в Америці, війна в Перській затоці викликала демонстрації за і проти. І ті і другі були голосними. В деяких американських університетах за демонстрацій доходило до кулаків з образливими епітатами. Звичайно антивоєнні демонстрації характеризують як „не-патріотичні".

Треба з певною журбою сказати, що американці погано знають свою історію, зокрема історію війни Півночі з Півднем, на яку радо, звичайно у своїх інтересах, покликаються совєтські партійні історики.

Як поводився і що робив (і зробив) Лінкольн за американської громадянської війни Півдня з Північчю. Чи був Лінкольн політичним демократом? Очевидно, був. Але що він потрапив зробити за громадянської війни? Затримав дію Habeas corpus. Інакше кажучи, за війни нації за свою незалежність є справи більш важливі, як щоденне життя демократичного процесу.

Були на території Півночі за війни співчуваючі Півдневі, шпигуни, інформатори, які працювали на користь Півдня. На тій основі Лінкольн запровадив винятковий стан, військові суди поза територією воєнних дій, тайну поліцію, платних інформаторів, арбітрарні арешти, ув'язнення без санкцій прокуратури, цензуру преси, конфіскацію приватного листування і майна. За війни було арештовано і ув'язнено 14,000 підозрілих без санкції прокуратури. Чи це значить, що Лінкольн був проти демократії, проти свободи? Аж ніяк. Бо Лінкольн не припинив діяльности парляменту і суду. Він тільки дещо пригальмував їх діяльність.

Теперішні американські демонстрації проти війни в Перській затоці — ніщо нового для Америки. За В'єтнамської війни президент Джансон з підставою підозрівав, що антивоєнні демонстрації заохочували, а то й фінансували чужі сили. І тепер на американських летовищах час-до-часу відізветься гучномовець: „Якщо помітите підозрілих людей, негайно повідомляйте озброєну варту".

Очевидно, можна почути вигуки голосами молодих пінвиків: „Не дамо кров за нафту". І кожен з демонстрантів має авто і потребує бензину, за яку, звичайно платить не кров'ю, але долярами. А за В'єтнамської війни деблі молодики, які бачили зброю тільки на телевізії, захоплено ревіли — „Го-го-го чі Мінг! Ти переможеш!". На англійській мові це римується. Але тут постає проблема, як протестувати проти війни і одночасно підтримувати військо.

Чи це можливо практично, — питав Лінкольн, — втратити націю, але затримати Конституцію. Та ж Велика Британія досі існує без конституції!

А тут ще „наш" Леонід Кравчук. До нього йдуть із скаргами люди з української діяспори, яких режимна преса в Києві називає „гітлерівцями", „есесівцями", бандерівцями, оунівцями, бо вони, мовляв, наповнювали криниці трупами! Виписано точно з режимної преси на шостому році „перебудови", — варт припинити це якось. Кравчук цинічно відповідає: „Не можу, це було б недемократично". — Діялектику Кравчука знаємо. Щоправда, ми на демонстраціях в Україні не потрібно почали вимахувати оунівськими чорно-червоними прапорами. Не варто викликати вовка з лісу, якого нема сили побороти.

Також далеко не все, що йде до УССР з української діяспори, там приймають з обіймами. Політичні ілюзії не потрібні та небезпечні і тут і там. Вчімось на комуністичних клопотах Румунії, Чехо-Словаччини, Польщі, навіть об'єднаної Німеччини. А вони дуже великі. (До того безголові західні журналісти і досі називають Чехо-Словаччину — Богемією).

КПСС після короткої непевности перейшла до наступу. Партія й досі нараховує 17 мільйонів членів, які платять вкладки і виконують всі накази партії. Досі партію залишило яких двадцятри мільйона членів. І досі партія друкує велику антирелігійну літературу, має до того всі можливості: апарат, великі друкарні і необмежену кількість безкоштовного паперу.

І досі Православна Церква в СССР і УССР перебуває під могутнім впливом КҐБ, а Українська Автокефальна Православна Церква щойно стає на ноги і не має фінансової бази, а про допомогу звертається до православної діяспори, яка числом невелика і, не можна сказати, що заможна.

З України (як і цілого СССР) приходять тривожні вісті — тут нема місця цитувати відповідні листи. Після зрозумілого зриву ентузіязму, сподівань і віри в чудо політичне — прийшла непевність, навіть розпач, а то й зневіра. Українська діяспора, поруч із потрібними культурними виявами і численними науковими доповідями, повинна також вести політичну роботу.

Війна в Перській затоці нас не торкнулася. Століттями ми призвичаїлись до ролі пасивних глядачів подій, до пасивної опозиції. А якщо нас до військової дійсности ніхто не кличе, то тим більше слід нам зайнятися політикою, хоч і не екстремною, а поміркованою.

В Україні, як і в цілому СССР, на початку перебудови інтелектуальні сили в парляменті мали деякі ілюзії. Капіталізація соціялістичної недолугої системи почалася неуспішно. Одна з причин була, — що люди там бояться слова „капіталізм". Кооперативи, як перші спроби завести капіталізм, викликали нерозуміння серед людей, що вміло підтримувала партія. Кооперація, щоправда, почалася здебільшого в сфері обслуговування, а не в продукції.

Про релігійне відродження в діяспорі писали дуже багато. Наголос був зроблений на Українській Греко-Католицькій Церкві, яка стояла і стоїть на сторожі національної свідомости, а тим самим і спротиву комуно-московській системі. Про Українську Православну Церкву ми чули мало, і спочатку так виглядало, що її взагалі нема. А християнська релігія вчить про покірність як вищу чесноту; вчить не протистояти світській владі, спасати

(Закінчення на стор. 3)

Роман Кухар

ПОЕЗІЯ НА ВЕЛИКОДНЮ ТЕМУ

Євген Крименко, „Крізь призму вічности", поезії, довідка про автора з фотознімкою, передмова Ірени Камінської, обкладинка Романа Завадовича мол., Чикаго, 1988, ст. 84.

Чомусь останніми часами щораз рідше появляються збірки наших авторів поетичних творів. Це не значить, що поезію перестануть у нас писати. Пишуть, хай тільки „собі й музам", проте до публікації збірок доходить не часто. Та й дивуватись не доводиться. Читачів поезії все менше, видавничі процеси все коштовніші, а видані томики віршованої літератури здебільш залежуються непрочитаними на полицях книгарень і бібліотек. Зразу ж почуємо застереження скептиків — чи тільки такий застій у нас із поетичною творчістю, а з прозовою хіба краще?

Здається, що проза все ж таки більш почитна у нас, може й тому не один наш автор переходить з поезії на прозу в сучасному, в надії, що почують його голос в більш доступній загалові читачів літературній формі й таки найдеться форум для плекання на поселеннях літератури, взагалі — тонших проявів культури. Ніде правди діти, й серед творців прози є розчарування з недостачі належного суспільного відгуку.

Не зважаючи на дилему — бути чи не бути в технологічній добі поетові? — не бракує смільчаків — адептів поезії у нас, що жертовно намагаються досягнути суспільні кола їхнім витонченим, образно й ритмічно висловленим гомоном душі. Серед них вирізняється чергова поетична сила Євген Крименко, автор збірки „Крізь призму вічности". Літературний псевдонім Крименка належить Євгенові Іванкову, що народився 4-го грудня 1921 року у Стрию, в Західній Україні. Закінчивши середню освіту, Іванків почав богословські студії у Львові, а завершив їх у Зальцбурзі в Австрії. В 1978 році отримав він маґістерський ступінь богословії в Українському Католицькому Університеті в Римі після прийняття академічної праці „Вічний Великдень", що появилася спершу випусками в „Богословії", а згодом вийшла й окремим книжковим виданням. Мґр Євген Іванків є теж автором численних статтей на богословські, обрядово-релігійні й теми церковно-духовного характеру, що своєчасно друкувалися у „Світлі", „Новій Зорі", „Церковному Віснику" в Чикаго, в „Українському Православному Слові", „Патріярхаті", „Богословії", „Дзвонах" та інших журналах. Водночаз займався Іванків-Крименко й поетичною творчістю, що її вірно плекає й до сьогодні. Зрозуміло, що в його поетичних творах, охоплених збіркою „Крізь призму вічности", переважає релігійна тематика, щобільш: світогляд поета прохоплюється й у світській частині його віршів, поглиблених філософсько-духовними рефлексіями.

Поетові вірші друкувались у перекладах і в деяких замітних американських виданнях, Іванків бо займається й перекладною діяльністю, зокрема Гете, Айхендорф, Фрост, а з польської літератури Леопольд Стаф піддали йому, співзвучний його духовості, матеріял для низки його перекладів. В обговорюваній збірці, що ґрупується довкола тем „На грані двох світів", „Українське Різдво", „У світлі Великодного ранку", „Враження з Італії", „За єдність Церкви і народу" відзивається до читачів свіжою оригінальною мовою, зокрема, Великодня тема в її піднесеній національній тональності:

...„Вірю, що й Ти, Україно, врочисто
Встанеш, воскреснеш в Великий свій День,
Мов та весна, запашна й промениста,
Загомониш хороводом пісень".

(„Празників празник")

Паралелі між релігійною містикою Христового Великодня й історичною сутністю України знаходимо чи не в усіх індивідуальних творах цього циклу, на що вказує інший зразок такої патріотично висловленої парафрази:

...„І як Христос колись, скатовані й закуті,
Важкий несемо хрест, та йдемо без тривог,
Бо щезнуть, мов мара, гнобителі могутні,
А ми з Христом діждемось світлих перемог!"

(„З Христом до перемог")

Подія Світлого Великодня стає поетовим надхненням, що призводить його до картинного зображення рідного майбутнього в такому пророчому видінні:

...„Коли ж неволі гніт, мов сон страшний, минеться,
Жорстокий пропаде закон чужих вельмож,
Ще більше заблистить і дзвонами озветься
Великдень Український, світлий як Христос!"

(„Український Великдень")

Якщо основна частина збірки „Крізь призму вічности" пов'язана з Христовим Воскресінням, то інші її розділи присвятив автор Різдвяній традиції українського народу, природньому чарові батьківщини, рефлексіям з побуту в Італії, Птріярхові Йосифові й Тисячоліттю Хрищення України. Збірка Є. Іванкова-Крименка вирізняється чистою літературною мовою, клясичним поетичним стилем і етосом, характерним піднеслій темі й гідному настроєві. Твір Крименка повинен знайтися в руках і тих читачів, що для поезії, на жаль, не знаходять достатнього часу.

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про жовту стяжку

Здається тепер немов ціла країна, в якій живемо, прикрашена тими жовтими стяжками. Їх можна найти на найбільш неправдоподібних місцях, — але завжди — на видних. Вони обіймають дерева біля домів усіх маленьких і більших містечок, вони на антенах численних авт, на крамницях, установах, на поштових скриньках, а передусім найчисленніше — на грудях звичайних громадян, часто поруч із кокардочками із національними барвами.

Ці жовті стяжки появилися із першим днем війни у Перській затоці, спершу лише подекуди, а відтак немов залили цілі ЗСА.

Вони і далі пишаються усюди, хоч війна закінчена, але ж кожного дня повертаються додому сотні щасливих американських вояків, яких вітають ще більш щасливі рідні, ті, які досі носили жовті стяжки і прикрашували ними довкілля і свої доми.

Тепер після сотні днів ці стяжки вже часто знищені погодою, вітром і просто часом, але вони й далі є наглядним живим доказом любови і солідарности з тими вояками, що у пісках Савдійської Арабії боролися не за свою країну, а за демократію взагалі.

Як це так сталося? Чому саме ця далека, хоч коротка війна викликала таку хвилю ентузіязму, солідарности і патріотизму в Америці?

Можливо, що тут грало ролю почуття вини цілого населення за те, як холодно американський нарід приймав майже десятирічну війну у В'єтнамі, коли не тільки не привітав поворотців, а навіть ставився до них ворожо. А вони ж, до речі, так само виконували свій військовий обов'язок, як тепер оці вояки в Перській затоці.

Але, як читаємо, звичай зав'язувати жовту стяжку існує в ЗСА вже віддавна, ще від громадянської війни. Тоді дружини тих вояків, що боронили західню границю, прикрашували стяжками хати і себе барви, відповідної до частини, в якій служили їхні мужі. Саме кавалерія, яка найчастіше мусіла виїздити, щоб заводити порядок на неспокійному Заході, мала барви жовті, а тому і стяжки цієї барви були найбільш популярні.

Якийсь знавець історії ЗСА інформує навіть, що в тих давніх часах не лише був звичай жовтих стяжок — як знак вичікування і пам'яти, але вже тоді існувала про це пісня зі словами, хоч і не такими гарними, як пісня Тоні Орляндо із 1973 року, що своєю мелодійністю та відповідними словами захопила жінок Америки. Так,це дружина одного із американських закладників у Ірані у 1980 році почала широку пропаганду зав'язування жовтих стяжок навколо дерев на знак журби, але й на знак пам'яти про безнадійну долю закладників.

Тепер оці жовті стяжки не мали у собі нічого безнадійного, а навпаки — мали впевненість, вичікування, та і молитву за поворот домів тисяч вояків здоровими. І це сповнилося — за виїмком нечисленних смертних випадків ця війна закінчилася дуже малими жертвами американців.

За якийсь час, напевно до літа, коли мають повернутися останні американські відділи військ із Перської затоки, жовті стяжки зникнуть як загальна прикраса. Але як символ вони вже залишаться в американській спільноті. Жовта стяжка — символ надії, віри і пам'яти.

Може і нам доля вибере для нашого народу якийсь радісний символ, щоб не повівали при кожній нагоді чорні і сумні стяжки і щоб вони не темнили нашого одягу на знак жалоби.

О-КА

КЕРУЮЧИСЬ ПАТРІОТИЧНИМ піднесенням громадян ЗСА після успішного закінчення воєнних дій в околицях Перської затоки, зокрема після звільнення Кувайту від іракських окупаційних військ, у Вашінгтоні Палата Репрезентантів ентузіястично схвалила цілий ряд законопроєктів корисних для воєнних ветеранів не тільки цієї війни але також для ветеранів минулих і майбутніх війн. Схвалені законопроєкти включають підвищення платень, освітніх стипендій та поліпшення медичного забезпечення, що коштуватиме 1.1 біл. дол. впродовж наступних п'ятьох років. Всі ці уліпшення є частиною суми 15 біл. дол., що її прийнято голосами 398 до 25. Серед тих, які опонували було 17 республиканців і 8 демократів, які мотивували свій крок тим, що схвалюючи вищезгадані пропозиції ніхто не сказав звідки мають взяти гроші на покриття цих додаткових видатків.

Чекання

(Закінчення зі стор. 2)

гії, коли побачив, що бюджет імперії нагадує стару конячину з драбинчастими боками, яка ледве тримається на ногах.

Так чи так, а совєтська імперія вступила в нову фазу, де запланована центром перебудова скінчилася навіть непочавшись, а тим часом набирає силу всенародна самоперебудова. Чекання соціяльної весни можна пов'язувати тільки з нею. Але ж попереду стільки труднощів та перешкод, що до весни нам даволі далеко.

Проте, пригадаймо, що ми казали про чекання не однієї, а відразу двох суспільних подій. Перша — це референдум, нав'язаний народам Совєтського Союзу з єдиною метою — знову спіймати їх в імперську пастку.

Яка ж друга очікувана подія? На жаль, друга так само безрадісна, як і перша. Йдеться про підвищення цін на всі без винятку товари вдвоє або навіть утроє. Спершу український уряд оголосив, що в нашій республіці ціни на харчові продукти і дитячі вироби не будуть підвищені. Взагалі кажучи, Україна сьогодні живе значно краще, ніж інші республіки. У київських гастрономах, скажімо, є м'ясо, масло, молоко тощо, хоч, не зважаючи на купони, і доводиться постояти в черзі. Та все ж люди звикли до купонів і поволі зрозуміли, що саме вони значною мірою захищають республіку від вивезення товарів за її межі.

Що й казати, купони річ морочлива й неприємна. Але ж за умов, коли в Україну ідуть за продуктами харчування з усіх-усюд, намагання забезпечити власне населення робиться схожим на спроби вичерпати Дніпро решетом. Згодом український уряд також замовк про збереження старих цін на продукти. Не знаю, що саме вимусило наших урядовців відступитися від своєї обіцянки. Я поки що не чув пояснень на цю тему.

Ґорбачовські економісти пов'язують підвищення цін з переходом на ринкову економіку. Але ж у Совєтському Союзі покищо не помітно жодних ознак такого переходу. Економіка як була командною, так і лишилася. Отож виглядає, що доведене до зубожіння населення вимушують видирати з дитячих ротів останні крихти.

Існує іще одна небезпека, з якою пов'язані наші сумні чекання. Як відомо, іракська армія була озброєна совєтськими танками, гарматами, ракетами тощо. Чим завершилася авантюра Гуссейна, ми вже знаємо. Совєтське озброєння виявилося неспроможним, безнадійно відсталим. Танки й літаки-винищувачі або перетворювалась на палаючі смолоскипи, або тріщали й лущились, мов горіхи під ковальським молотом. Блискавично розгромивши додщенту чималу армію Гуссейна, Америка та її союзники майже не зазнали втрат. І Язов уже репетує, вимагаючи докорінного переозброєння армії.

З огляду на всесоюзний референдум, що має відбутися 17-го березня, оголошення нових цін призначено на 1-ше квітня. Це виглядає недобрим жартом, бо, як відомо, першого квітня можна безкарно обдурювати кого завгодно. Отож виходить, що новим цінам також не можна вірити, — сьогодні підскочили втроє, а завтра іще втроє, і так до безконечности.

Мабуть тоді, коли ця стаття буде заслана до друкарні, наслідки всесоюзного референдуму вже будуть відомі. Не берусь їх передбачити. Ця справа так заплутана, що не кожна трудова людина, прийшовши на голосування, матиме ясність, що саме належить сказати „так" чи „ні". Я особисто задоволений тим, як формулюються винесені на референдум питання в Україні. У західних областях на референдумі стоятиме питання про повну самостійність України. Щодо східних областей, то Верховна Рада України на пропозицію Леоніда Кравчука прийняла рішення — поруч з демагогічним бюлетенем центру запропонувати населенню свій, республіканський, бюлетень такого змісту: „Чи бажаєте ви жити в Союзі суверенних республік, де участь України обумовлена її декларацією про державний суверенітет?"

Таким чином населення України матиме змогу доволі об'єктивно висловити свої політичні погляди. Безумовно, знайдеться чимало людей, котрі голосуватимуть за Союз Совєтських Соціялістичних Республік як єдину неподільну державу. Проте я не думаю, що на Україні такий погляд здобуде більшість голосів.

Біда ось у чому. Центр уже тепер оголосив, що братимуться до уваги лише відповіді на його бюлетень, а самодіяльність республік вважатиметься незаконною. Отож фактично горбачовці роблять ставку на зумисну заплутаність свого питання, аби люди, недосвідчені в політиці, не знали, як їм відповідати і черз те ставили своє механічне „так".

Виступ Горбачова в Білорусі напередодні свого шістдесятиліття не лишає сумніву в тому, що Президент хапається за рештки імперії, аби повернути її якщо не сталінську, то принаймні брежнєвську стабільність. Та сьогодні це виглядає так, ніби начальник поїзду, що несподівано відстав, намагається його зупинити, вчепившись за останній буфер. Безнадійна справа: поїзд уже пішов.

Газета Верховної Ради „Голос України" надрукувала розділ із моєї економічної праці „Шлях до хаосу", що має підзаголовок „З приводу економічної реформи Горбачова". А журнал „Україна" в трьох весняних числах друкує цю працю повністю. Я написав її ще в Мюнхені, відразу ж після того, як перелетів совєтський кордон. Відтоді минуло понад три роки і лише сьогодні вона набула повної злободенности. Діягноза, яку я виставив у цій праці економічній реформі Горбачова, виявилася безпомилковою. Я добре бачив, що її початок не обіцяв успіху. Вона була приречена на провал.

Чого ж нам чекати далі? Невже ж справжнього голоду і економічної розрухи? Гадаю, сьогодні це залежить від народної волі. Справу має вирішити активне усвідомлення мільйонами трудівників, що з тоталітарним режимом пора покінчити назавжди. А разом з тим — і з останньою в світі імперією. Є надія, що народ сьогодні це усвідомив достатньо. У цій важливій справі навіть результати референдуму не є об'єктивним показником. Мабуть, достатнім показником належить вважати саму отому заплутаність питання, винесеного горбачовцями на референдум. Якщо вони не наважились поставити його чітко, ясно і зрозуміло, то звідси сам-собою напрошується висновок: вони й без референдуму добре знають, що думає про них народ.

Ювілейні дні української гімназії в Коломиї

Учні та шкільний хор вітають колишніх учнів Коломийської гімназії.

У вересні минулого року сповнилося 90 років з дня заснування української державної гімназії, що впродовж довгих років карбувала душі молоді та була вагомим забором українства і культурним осередком для цілого Покуття і Гуцульщини. Згідно з приготовленою програмою, урочисті святкування почалися в п'ятницю, 14-го вересня, Архиєрейською Св. Літургією у храмі св. Михаїла, де зібралися колишні гімназисти та їхні родини, а також учителі, учні гімназії і їхні батьки та гості, щоб спільно відзначити цей ювілей.

У всіх присутніх був піднесений і урочистий настрій. Церква була заповнена, було дуже багато молоді. Мимоволі пригадалися мені давні літа. Я був у церкві, до якої кожної неділі учні цілої гімназії з учителями йшли парами на Служ бу Божу, під час якої співав гімназійний хор. Це було колись, а сьогодні вона виглядала чудово, в квітах, і мені після 46 років було дуже важко ховати сльози радости. Одне, що я завважив, що не було лавок, як давно, але я не випитувався, що з ними сталося. Виходячи з церкви, я пізнав кількох товаришів зі шкільної лавки, які прямували в мою сторону, щоб привітатися і обмінятися кількома словами.

З церкви учасники з хоругвами і національними прапорами походом рушили до гімназії. Людей було дуже багато і виглядало, що ціла Коломия вийшла на святкування цього ювілею. Серед учасників святкувань були колишні випускники Коломийської української гімназії не тільки з України, але також з Західної Европи, Америки, Канади та Австралії, а між ними відомі народні депутати письменники Роман Іваничук та Дмитро Павличко. При вході до будинку гімназії учасників свята зустріли хлібом і сіллю учні відродженої гімназії та попросили зайти до середини, записатися в пропам'ятну книгу і оглянути приміщення колишньої гімназії. Опісля в товаристві наймолодших учнів обдаровані квітами ми вийшли на подвір'я школи, де колишніх гімназистів дуже сердечно привітала директорка школи Світлана Козлова, а шкільний хор заспівав дві пісні „Зеленеє жито" і „Завітайте до нас в Коломию".

Звідти всі учасники вирушили походом на чолі з церковною процесією на старий цвинтар, де о. парох відслужив Панахиду по колишніх учителях Коломийської гімназії, а також освятив символічну могилу першого директора гімназії Софрона Недільського. В заключенні поминок учасники відвідали могили покійних учителів та колишніх учнів і засвітили на них свічки.

Увечорі того дня відбувся святковий концерт у Народному Домі (колишня Каса Ощадности) силами художних аматорських колективів м. Коломиї — Коломийський хор, танцювальний гурток та група популярної серед молоді модерної музики і співу. В першій частині концерту програму переплітали хор з танцюристами. З великою приємністю авдиторія сприймала виконані на мистецькому рівні пісні та гарно виведені народні танці. Піднялася завіса, і почалася друга частина концерту. На сцені я побачив голосники, підсилювачі, електричні гітари і подумав собі, що хіба з цієї частини концерту прийдеться зрезигнувати, бо не раз, в ЗСА, оминав голосну музику естрадних гуртків. На моє здивування ці молоді виконавці незвичайно культурно грали й співали спеціяльно згармонізовані українські народні пісні. З концерту я вийшов з великим задоволенням і вдячністю моїм коломиянам за душевну насолоду.

В суботу ранком, згідно з програмою, всі зібралися в гімназії і тут зустрілися з головою інформаційного центру міськвиконкому Коломиї Ольгою Бабій, яка запросила всіх зложити квіти на місці, де буде здвигнений пам'ятник Т. Шевченкові, та до меморіяльної таблиці в пошану Івана Франка, що вмурована в зовнішню стіну коломийського ратуша. Урочистим походом учасники пройшли до цих двох місць, де о. Петро, парох української греко-католицької церкви в Коломиї відправив Молебні, а присутні відспівали „Заповіт".

Всеподним походом всі присутні повернулися знову до гімназії на урочисте відкриття пропам'ятної таблиці першому директорові української гімназії Софронові Недільському. Слово про ролю і заслуги С. Недільського для українського національного відродження мав голова Т-ва української мови Роман Антонюк. Пропам'ятну таблицю біля головного входу до української гімназії відслонили Д. Павличко, Р. Іваничук та Січовий Стрілець М. Серганюк, а о. Петро її посвятив. Тут виголошували промовці привіти, патріотичні промови та виступав хор і оркестра. Голова вільного міста Коломиї Михайло Мацкула вітав колишніх гімназистів та гостей, а Д. Павличко в своїм звернені-привіті до присутніх сказав: „Ми сьогодні ще в неволі, але вже здобули право говорити правду, що до незалежности ми підемо мирним цивілізованим шляхом і що саме цим шляхом уперше за всю історію нашу мусимо прийти до волі".

Відтак урочистості продовжувалися в залі гімназії, де відбулася наукова конференція під назвою „Роля Коломийської гімназії в духовному розвитку Покутського краю — невід'ємної частини України". З привітальним словом виступав голова Коломийської міської Ради Володимир Машталер, а від імени відродженої 25-го серпня 1990 р. української національної гімназії гуманітарного спрямування ім. В. Стефаника, вітав колишніх учнів і гостей директор гімназії Григорій Гуменюк. Свій виступ закінчив запевненням, що всіма силами буде старатися привернути ювілятці, Коломийській гімназії, попередню славу, а при тім повідомив про створення з нагоди торжеств Всесвітньої асоціяції випускників Коломийської гімназії. Виступало багато інших доповідачів та колишніх учителів гімназії. Головною темою був вклад випускників гімназії протягом 90-річної історії в українську культуру і освіту. Наприкінці конференції народний депутат України Р. Іваничук сказав, що за роки совєтської влади Коломия стала глухою провінцією, а тому необхідно відродити її славу.

Увечорі в приміщенні гімназії відбулося шкільне мистецьке свято для гостей і колишніх гімназистів. Сцену прикрашували два портрети — першого директора гімназії Софрона Недільського і останнього директора гімназії за німецької займанщини Олекси Ковбуза, а посередині по-мистецьки оформлений вірш-напис, присвячений нашій незабутній Альма Матер.

Цей мистецький вечір з чудовими виступами, співами і танцями учнів гімназії і середньої школи ч. 1 ім. В. Стефаника пройшов з великим успіхом і залишив у присутніх якнайкращі враження та незатерті спомини на майбутні дні.

В неділю, 16-го вересня, в останній день ювілейних святкувань, автобус забрав гостей на відвідини міжгосподарської кооперативи агрофірми „Прут" в Підгайчиках. Вітав нас директор агрофірми „Прут" В. Ткачук, відомий громадський діяч і народний депутат СССР, показав нам кооперативні забудування та інші приміщення з дитячим садочком включно. Опісля запросив всіх на сніданок, під час якого розказав про діяльність кооперативи та пляни праці на будуче. По сніданку всі автобусами поїхали на Гуцульщину в Космач, де в цей день відбулося урочисте освячення символічної могили борців, що віддали своє життя за волю України.

Повертаючись до Коломиї, учасники затрималися в Яблунові, щоб вшанувати пам'ять та зложити квіти на могилі жертв НКВД. Вже було темно, коли приїхали до Коломиї з враженнями і зболеною душею з відвідин Яблунівських криниць.

Хочу повідомити, що Рада міста Коломиї приготовляється до святкувань 750-літнього ювілею міста 15—18-го серпня цього року. На ці святкування запрошує колишніх громадян міста та повіту Коломиї. Охочі поїхати на цей ювілей можуть зголоситися на тел. (908) 572-3431 або на адресу: Dmytro Demediuk 107 Highland Avenue Highland Park, N. J. 08904-3620.

Дмитро Демедюк

ЛОНДОНСЬКА ГАЗЕТА „ТАЙМС" повідомила, що 13-го березня, що в компютері, який був „вкрадений" з автомобіля британського маршала летунства Патрика Гайна, зберігався через кілька тижнів строго засекречений плян операції „Буря пустині", разом з пляном стратегічного маневру оточення іракської армії і відрізання її від шляхів постачання. До пляну був долучений також тактичний, але фальшивий наказ головного командування альянтських військ про запланований десант військ коаліції на побережжі Кувайту, який мав увести в блуд головне командування іракської армії. Комп'ютер був вкрадений 17-го грудня 1990 року. В половині січня цього року злодій прислав його поштою на адресу міністерства оборони без зворотньої адреси. Можливо це було дійсно тільки злодійство і злодій навіть не здогадувався, що за інформації з комп'ютера він міг би отримати від Саддама Гуссейна велику нагороду. Відповідальному старшині, який оберігав автомобіль маршала і комп'ютер, перенесено на іншу роботу.

Демократія...

(Закінчення зі стор. 2)

свою душу і віддати себе волі Божій. Православна Церква в Польщі чи не єдина підтримала проголошення воєнного стану.

На початку перебудови в Російській Православній Церкві виник феномен. Коли Церква вже могла сказати свою думку, вона стала на сторожі системи, яка впродовж понад семи десятків років нищила її. І одночасно Православна Церква мала мучеників, почавши від розстрілів духовенства на Соловках. Відомий страшний СЛОН —'соловецкій лаґерь особаво назначенія'.

А коли повернемо до земних справ, до війни в Перській затоці, то вона в Німеччині, вже об'єднаній, викликала майже дипломатичну катастрофу. Преса обвинувачувала уряд у допомозі Гуссейнові продажем зброї, запасових частин до моторів, матеріялів до виробу хемічної і нуклеарної зброї. А тепер уряд Гельмута Коля, ставши під парасольку конституції, проявив невтральність і підтримує... диктатора Горбачова.

У Фініксі відзначили роковини проголошення IV Універсалу

З ініціятиви Відділу УККА у Фініксі, Арізона, було відзначено проголошення самостійности Української Народної Республіки 22-го січня 1918 року та Соборности всіх земель України 22-го січня 1919 року. Пам'ятні дати відзначено 27-го січня ц. р. в залі СУМА у Фініксі святочним обідом.

З самого початку відбувся апель внесення шістьох прапорів. Американський гимн відіграла на фортепіяні М. Стін, а всі присутні відспівали український гимн „Ще не вмерла Україна". Голова Відділу УККА інж. Володимир Чопівський сказав коротке вступне слово і передав ведення обіду і мистецької програми Михайлові Дидикові. Потім Тарас Масний відчитав проклямацію від губернатора стейту Арізона пані Мофард. Тостмайстер М. Дидик попросив о. протопресв. І. Крестюка поблагословити страви. Обід при готували під керівництвом Н. Тефт і М. Михайлів. М. Дидик представив почесних гостей та доповідача д-ра М Харкевича з Чикаґо, який виголосив святочну доповідь, основуючись на історичних фактах і докладно зупиняючись на подіях в Україні за останні п'ять років від проголошення М. Горбачовим гласности. Після доповіді Христя Бойко відчитала українською мовою уривок з Четвертого Універсалу, а Мирося Михайлів — Акт злуки українських земель. Англійською мовою Четвертий Універсал прочитала Н. Тефт. Вірш „Живи, Україно" О. Олеся продеклямували сумівки Х. Тимчина і Н. Тефт. Вірш „Україні" Олександра Колесси деклямував Микола Теслевич. Пісні „Любіть Україну" (муз. О. Фоменка), „Як давно" (муз. Г. Китастого), „Хотілося б піснею стати" (муз. К. Стеценка) виконали співачка М. Крук при акомпаніяменті М. Стін. У виконанні сумівської молоді місцевого осередку СУМА під керівництвом булавної подруги М. Гроль прозвучали деклямації і пісні, між якими „Гей, там на горі Січ іде" та партизанська „Лента за лентою набої подавай". На закінчення мистецької частини всі присутні проспівали „Гей, у лузі червона калина".

Інж. М. дидик подякував усім за участь в імпрезі, а жіноцтву — за приготування страв. Окрема подяка належиться культурно-освітньому референтові Я. Росолі за удекорування сцени і за працю, яку він вклав у це святкування. Програму було наперед обговорено і заплановано інж. Гриневичем, Я. Росолою і М. Теслевичем; до неї додана була відозва до української громади обох церков, в яких 20-го січня було відслужено Молебень в наміренні українського народу.

М. Теслевич

„Дивімся..."

(Закінчення зі стор. 1)

риства Української Мови, Михайло Швайка — науковець-економіст.

— А як буде з вами? Читаємо ваше слово на 2-их Зборах Руху і здається нам що ви таки зовсім погрузли в політичне життя.

— Це так. Зовсім із цього, що діється тепер в Україні, я відійти ніяк не можу, але буду старатися у майбутньому поєднати таки мою активність в Демократичній Партії України з працею на полі літературознавства.

— Чи можете сказати над чим тепер, чи у найближчому майбутньому, будете працювати?

— Найважливіше моє завдання — це підготовити нову історію української літератури в роках 1917-1986, подати її вкінці вперше зовсім об'єктивно, з включенням творчости українських письменників діяспори.

Тут наша розмова переходить на рейки труднощів, з якими зв'язане подання в історії літератури творчости тих письменників, що з тих чи інших причин піддалися на якийсь час ідолопоклонству. В. Дончик, як сам каже, є головним редактором цієї „інакшої" історії літератури, але як вийде він з важкої дилеми, він нам не зраджує. Він радше завертає розмову до журналів, які тепер появляються у добу національного відродження і в яких він здається радо працює, підкреслює, що у „Слові і Часі" створено депутатську рубрику, до якої пишуть такі постаті політичного світу як Леонід Кравчук, Лесь Танюк, Володимир Яворівський і що навіть наукові журнали дають місце політичним чи загально актуальним статтям.

Як завважуємо у висліді нашої розмови, Віталій Дончик під сьогоднішню пору не може відділити своєї вивченої професії з цією, що тепер силою обставин і часу стала така близька його серцю. І це бачимо також у темі доповідей, що він їх виголошує серед української громади в діяспорі, де провідною ниткою проходить тема: суспільство і політика.

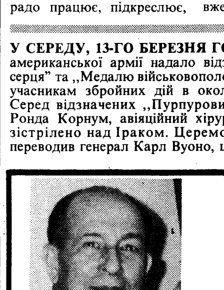
І ще одна тема, що полонить його увагу та сили — це бажання єдности в Україні. „Бо чого сьогодні справді найбільше бракує нашій рідній Україні — це єдности, згуртованости, без чвар і свар, без розколів, без всіляких дорікань, сконсолідованости всіх партій, груп, верств, меншостей, конфесій — у виборюванні омріяної державної незалежности".

Так закінчив В. Дончик своє слово на 2-их Зборах Руху у Києві.

А ми, прощаючись з ним, питаємо як він може спокійно тепер тут перебувати цілих три місяці, коли в Укріні відбуваються такі важливі події.

І зовсім нас не дивує його відповідь коли каже що це приходить йому дуже важко і що найрадше їхав би вже таки сьогодні до Києва.

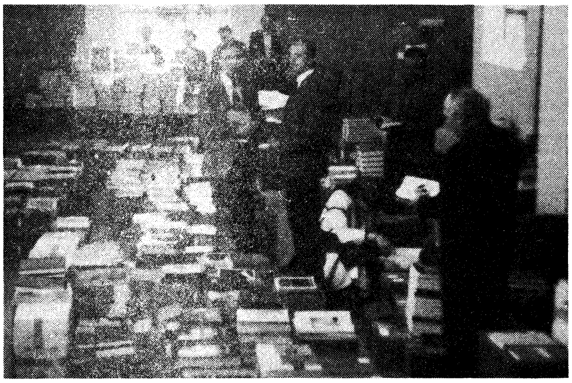
У СЕРЕДУ, 13-ГО БЕРЕЗНЯ ГОЛОВНЕ командування американської армії надало відзначення „Пурпурового серця" та „Медалю військовополонених" п'ятьом воякам-учасникам збройних дій в околицях Перської затоки. Серед відзначених „Пурпуровим серцем" була майор Ронда Корнум, авіяційний хірург, що її вертоліт було зістрілено над Іраком. Церемонію вручення медалів переводив генерал Карл Вуоно, шеф штабу армії.

„Книги для України" — спільна програма американської доброчинної фундації та української діяспори

Щоб стати передовою, цивілізованою державою, Україна мусить мати висококоосвічених фахівців — економістів, інженерів, комп'ютерних спеціялістів, лікарів, вчителів, науковців. Мусимо усвідомити собі, що ситуація тут, без перебільшення, трагічна: в багатьох ділянках ми відстали майже безнадійно, і відстали насамперед тому, що не було вільного обігу інформації. Наші юнаки і дівчата не мали змоги вчитися в кращих університетах світу. Виїзд на стажування за кордон був привілеєм, в основному, московських науковців і фахівців. Більше того, ми не мали доступу і до найновіших наукових видань. Ще й тепер, коли зняті обмеження на отримання книжок поштою, ніхто не думає, щоб відкрити на Україні книгарні, які розповсюджували б літературу із Західньої Европи та Америки. Втім, і валюти на її купівлю наші бібліотеки та інститути, не кажучи вже про середні школи, практично не мають. Нема на полицях львівських бібліотек ні західньоевропейських щоденних газет і тижневиків, ні довідників, ні навіть нових енциклопедій, таких як „Британіка" чи „Брокгауз". Без цього всього наші фахівці залишаються відрізаними від найновіших досягнень науки і технології, а наші студенти не можуть стати повноцінними знавцями своєї справи. Напевне, найнебезпечнішим дефіцитом в Україні є дефіцит передової технології і людей, які нею володіють. Поки він не буде ліквідований, ніколи не позбудемось усіх інших дефіцитів.

Усвідомлюючи це, наші земляки в ЗСА увійшли в контакт з американською доброчинною фундацією „Сейбер", управа якої діє у Кеймбридж (Масачусетс), всього кількасот метрів від Українського Наукового Інституту Гарвардського Університету. Фундація створена ще 1968 року, має на меті сприяти розвиткові приватних ініціятив і вільної громадської діяльності в економіці, науці, культурі. З числа інших програм цієї установи чи не найбільшої ваги набрала за останні роки „Програма наукової допомоги", згідно з якою науковці і громадські організації Мадярщини, Чехо-Словаччини, Польщі отримують безплатно (вони повинні покрити лише кошти складування та обліку) монографії, наукові журнали, підручники, комп'ютерні програми, ляораторне приладдя. Сама Фундація в основному отримує книжки як дар від видавництв, які можуть відтягувати ці кошти від своїх податків, а частково купує їх за кошти, зібрані від американських жертводавців.

Книги фундації „Сейбер" — у Львові.
Фото А. Гарасимяк, ФКУ.

Таня Витвицька з Бостонської Асоціяції Українських Професіоналістів, яка тепер працює у Фундації „Сейбер", домовилась про започаткування спеціяльної програми „Книжки для України". Справа була вирішена завдяки сприянню секретаря Фундації філософа д-ра Лі Осніца (який до речі, глибоко цікавиться історією філософії на Україні і плянує зорганізувати прибуття американських вчених на наукову конференцію з історії філософської та економічної думки Галичини). Українські установи, зокрема Український Народний Союз, Фонд Катедр Українознавства, Фонд Руху з Лос Анжелесу, Освітня Фундація Петра Яцика, Союз Українок Америки, організація Американці в Обороні Людських Прав в Україні, Асоціяція Українських Професіоналістів Ню Йорку і Ню Джерзі, Комітет Україна-2000, Пласт та інші зібрали значні кошти, необхідні для одержання книг, оплату складів і коштів перевезення на Україну. Для реалізації програми „Книжки для України" дуже істотними були і внески окремих щедрих жертводавців, таких як Аркадій Мулак-Яцківський, Ліда і Орест Білоуси, Уляна та Іван Соси, Євген Стецьків, Лідія та Володимир Базарки та інші. Слід відзначити співпрацю Фонду Катедр Українознавства — заснованої студентами-українцями незвичайно активної громадської установи, яка свого часу вела збір коштів для заснування українознавчих катедр Гарвардського Університету, а нині надає не тільки їм, але і багатьом науковим установам в Україні всебічну допомогу.

Особливо приклалися до здійснення цієї справи добровольці з української парафії у Бриджпорті під керівництвом Ліди Білоус, яка є членом управи Союзу Українок Америки. Вони сортували книжки, ставили на них передбачені статутом Фундації штампи „Дар Фундації Сейбер. Не для продажу". Значення акції збору коштів, проведеної українською діяспорою, ми краще усвідомимо, якщо врахуємо, що в інших країнах на цю мету використовувалися і значні державні дотації. Так, книги до Мадярщини постачалися на кошти Міністерства культури й освіти та Об'єднання мадярських банків.

Наукове товариство ім. Шевченка у Львові взяло на себе обов'язок полагодити митні формальності, забезпечити вивантаження і складування книжок у Львові, звідкіля вони розподілятимуться по всій Україні. Багатьом людям і в ЗСА, і на Україні довелося солідно попрацювати, труднощів у них було немало, і тому великою була радість, коли контейнер з п'ятнадцятьма тисячами книжок врешті прибув на Україну. Загальна вартість вантажу понад 400,000 долярів, кошти транспорту до Львова 4,000 долярів, вага вантажу нетто понад 18 тонн. Всебічну допомогу Фундації „Сейбер" надав Львівський облвиконком, зокрема заступник голови В. Д. Лясковська і керуючий справами П. Ф. Гураль. Відтак і львівські митники, треба їм віддати належне, здійснили контроль оперативно, хоч і з дотриманням усіх формальностей.

Приміщення надав Львівський палац творчости школярів і юнацтва, а вивантажували книжки — 603 важкі пакунки — співробітники Інституту суспільних наук, активісти Наукового товариства ім. Шевченка, врешті хлопці й дівчата з Малої академії наук, які якраз в той день хібралися на репетицію музичної програми Святоандріївського вечора.

В першому транспорті переважають університетські підручники і довідники з різних галузей практичної медицини, екології, економіки, комп'ютерної техніки та програмування, а також різноманітні посібники з англійської мови. Є й найновіші числа лікарських часописів. Крім окремих медичних альбомів, усі книжки англомовні. Їх поширення стане стимулом нашим фахівцям і студентам краще вивчати англійську мову, без якої тепер неможливо бути в курсі останніх досягнень в будь-якій ділянці. Книжки сортуються і вже почався їх розподіл громадським організаціям, в тому числі Рухові та школам Менеджменту, а також окремим науковцям та фахівцям, відповідно до рекомендацій від секцій Наукового товариства ім. Шевченка, Західнього наукового центру АН УРСР, Українського лікарського товариства. П'ятнадцять тисяч книг, що прибули до Львова, — це лише перша ластівка. Навесні має надійти ще один транспорт.

У Львові вже зареєстрована філія „Сейбер", яка має назву „Сейбер-Світло". Як і інші фундації, вона збиратиме гроші на добродійні цілі. Але ті кошти, які треба зібрати у карбованцях, щоб налагодити зберігання і розподіл книг, у сотні раз менші від вартости книг, що підлягають розподілові. До того ж, всі книжки були придбані за тверду валюту, отже без допомоги Фундації Україна не мала б ніякої можливості придбати таку значну кількість найновіших західніх наукових видань, практичних, фахових посібників і підручників для вищої школи. Сподіваємось, що Фундація „Сейбер" знайде широку підтримку у своїй діяльності, значення якої для українського народу важко переоцінити.

Ярослав Ісаєвич,
директор Інституту
Суспільних Наук АН УССР

З діяльности Українського Патріярхального Товариства в Норт Порті

У той час, коли в Римі відбувався надзвичайний Синод Української Католицької Церкви, у Норт Порті на Фльориді гідно пом'янули нашого Патріярха і Кардинала св. п. Йосифа Сліпого.

Хоч ще молодий, невеликий, зате надзвичайно діяльний відділ Українського Патріярхального Товариства в ЗСА під головуванням проф. Романа Романишина, влаштував у неділю, 17-го лютого, дуже вдале відзначення Дня народження нашого мученика за віру.

В 6-ій годині вечора наш парох о. д-р Іван Тилявський, колишній співробітник Патріярха Йосифа в Римі відправив Панахиду в українській католицькій церкві „Входа в Храм пресвятої Богородиці" при великій участі вірних. Два колишні вихованці Богословської Академії у Львові тримали свічки під час Панахиди.

Варто було глянути на обличчя молитовної громади, на яких рисувався і біль глибокий, і гордість за те, що його особисто знали, чи хоч би за те, що мали такого церковно-національного велетня.

Після Панахиди слідувала, хоч коротка, зате дуже ділова програма, яку відкрив голова місцевого відділу УПТ проф. Роман Романишин.

Святочну промову виголосив церковно-громадський діяч Омелян Граб. Його слово було недовге, але зате змістовне, шо якраз надає святочної атмосфери таким імпрезам. Широковідомий оперовий співак маестро Василь Мельничин відспівав молитву „Владико неба і землі" з опери „Запорожець за Дунаєм" і тим надзвичайно підніс велич цієї імпрези. Святочна громада теж прослухала деклямацію талановитої Слави Гунчак „Владика нескорених" Романа Заводовича.

Ентузіястичні і невгомонні оплески публіки були щирою винагородою для виконавців цієї святочної програми.

Співом „Боже, вислухай благання" закінчено це незабутнє свято.

Наступної неділі, 24-го лютого, відбулися річні загальні збори місцевого Українського Патріярхального Товариства, на якому перебрано ту саму Управу та надано почесне головство нашому парохові о. д-рові Іванові Тилявському. Їхня дволітня каденція позначилася послідовною, мурављиною працею для добра товариства і нашої УК-Церкви. Два роки тому Відділ УПТ мав 30 членів, а тепер це число зросло до 65.

На цих загальних зборах був гостем інж. Олександер Пришляк, організаційний референт Крайової Управи УПТ, який поділився найновішими відомостями про наш недавній надзвичайний Синод у Римі. Він теж дав признання управі місцевого УПТ за його жертвенну працю та вирізнив його як одного з найкращих відділів в Америці. Отець д-р Іван Тилявський закінчив ці ділові загальні збори молитвою „Під Твою милість".

Василь Самофал